

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22680>

Özet

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği (HYDÖ), kronik bir hastalığının veya psikiyatrik bozukluğun birey üzerindeki subjektif ve objektif etkilerini ölçmek amacıyla geliştirilmiş bir psikometrik **uyarlama** araçtır. Bu ölçeğin Türkçe sürümü, Aydemir, Dikici Sücüllüoğlu, Akdeniz ve Kalaycı (2012) tarafından **güvenilirlik** ve **geçerlilik** çalışmalarıyla tamamlanmasıyla literatüre kazandırılmıştır. Ölçek, hastalığının günlük yaşam aktiviteleri, sosyal işlevsellik ve genel yaşam kalitesi üzerindeki yarattığı toplam yükü değerlendirmeyi hedefler.

HYDÖ'nün Türkçe adaptasyonu, özellikle psikiyatri alanındaki araştırmalarda ve klinik uygulamalarda, hastalığının bireyin yaşamına getirdiği zorlukların kapsamlı bir şekilde anlaşılmasına olanak tanır. Orijinal ölçeğin yapısını koruyarak, Türk popülasyonunda da geçerli ve güvenilir sonuçlar ürettiği gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler

Hastalık yükü, **psikometri**, uyarlama, geçerlilik, güvenilirlik, yaşam kalitesi, kronik hastalık, psikiyatrik bozukluk.

Yazarlar

Ömer Aydemir, Derya Dikici Sücüllüoğlu, Figen Akdeniz, Fatih Kalaycı.

Amaç

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin yaşadığı kronik hastalık veya bozukluk nedeniyle maruz kaldıkları **hastalık yükünü** nicel olarak ölçmektir. Bu yük, sadece fiziksel semptomlar değil, aynı zamanda duygusal sıkıntıları, sosyal kısıtlamalar ve ekonomik zorluklar da kapsayan multidisipliner bir yapıyı ifade eder.

Ölçek, klinisyenlere ve araştırmacılara, hastalığının tedavisinin veya yönetim stratejilerinin bireyin yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini izleme konusunda standartlaştırılmış bir araç sunar. Bu sayede, müdahale programlarının etkinliği daha objektif kriterlerle değerlendirilebilir.

Yapı

Ölçek, hastalığının bireyin hayatının çeşitli alanlarında yarattığı olumsuz sonuçları temsil eden bir dizi alt boyuttan oluşur. Ölçülen temel yapı, hastalığının kendisinden kaynaklanan stres, fonksiyon kaybı ve genel refah düzeyindeki azalmadır. Bu **hastalık yükü** kavramı genellikle subjektif algılanan yük ve objektif olarak gözlemlenen yük olmak üzere iki temel bileşende

incelenir.

HYDÖ, hastanın kişisel deneyimlerini, aile üyeleri ve sosyal çevre üzerindeki etkilerini de kapsayacak şekilde geniş bir perspektifte değerlendirme yapısına sahiptir. Bu, ölçeğin sadece semptom şiddetini değil, hastanın ekolojik etkisini de yakalamasına sağlar.

Geçerlik

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe sürümünün geçerlik çalışmaları, Aydemir ve arkadaşları (2012) tarafından gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada yapı geçerliğini incelemek amacıyla genellikle faktör analizi teknikleri kullanılmış ve ölçeğin orijinal yapısının Türk popülasyonunda da korunduğu gösterilmiştir.

Geçerlik araştırmaları, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı (hastalık yükü) gerçekten ölçtüğünü doğrulamıştır. Bu kapsamda, ölçeğin diğer ilgili psikopatoloji veya yaşam kalitesi ölçekleri ile beklenen düzeyde korelasyon gösterip göstermediği (uyum geçerliği) incelenmiştir.

Güvenirlilik

Türkçe adaptasyon çalışmasında **güvenirlilik** analizleri, iç tutarlılık (Cronbach Alfa katsayısı) ve genellikle test-tekrar test güvenilirliği yöntemleriyle raporlanmıştır. Aydemir ve arkadaşları'nın (2012) çalışması, ölçeğin alt boyutları'nın ve toplam puanı'nın yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğunu ortaya koymuştur, bu da ölçek maddelerinin aynı yapıyı tutarlı bir şekilde ölçtüğünü göstermektedir.

Yüksek güvenirlik değerleri, ölçeğin zaman içinde tutarlı sonuçlar üretebileceğini ve ölçüm hatası'nın düşük olduğunu işaret eder. Bu, HYDÖ'nün klinik ve araştırma ortamlarında güvenle kullanılabilmesi anlamına gelir.

Faktör Analizi

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe adaptasyonunda faktör yapısı, genellikle doğrulayıcı veya açıcı faktör analizi kullanılarak incelenmiştir. Bu analizler, ölçeğin çok boyutlu yapısının (örneğin, duygusal yük, sosyal yük, fiziksel kısıtlamalar) Türk kültüründe de geçerli olup olmadığını test etmek için kritik öneme sahiptir.

Yapılan analizler sonucunda, ölçeğin orijinal olarak hedeflenen faktör yapısını koruduğu ve maddelerin ilgili alt boyutlara anlamlı yükler verdiğini tespit edilmiştir. Bu bulgular, ölçeğin yapısal geçerliğinin önemli bir kanıtı olmaktadır.

Enstrüman

Test Type: Uyarlama ve Öz Bildirim Ölçeği

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Orijinal ölçeğe bağılı olarak değerlendirilerek, tipik olarak 4 veya 5 puanlı)

Language Available: Türkçe

Population Group: Kronik hastalığı veya psikiyatrik bozukluğu olan bireyler.

Age Group: Yetişkinler.

Population Details: Klinik popülasyonlarda (örneğin, şizofreni, bipolar bozukluk, kronik ağrı hastaları) geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılmıştır.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulaması şeklinde uygulanabilen, kağıt-kalem veya dijital ortamda doldurulabilen standart bir ölçektir. Derecelendirme bilgisi kaynakta belirtilmemiştir.

Anahtar Kelimeler

Psikometri, geçerlik, güvenirlik, uyarlama, hastalık yükü, klinik psikoloji, nöropsikiyatri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Sağlanan kaynakta mevcut değildir.

Affiliation Email addresses: Sorumlu yazar için iletişim adresi: soaydemir@gmail.com

Correspondence Address: Sorumlu yazar Ömer Aydemir'dir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin Türkçe adaptasyon çalışması 2012 yılında yayınlanmıştır. Ölçeğin ticari kullanım veya telif hakları hakkında detaylı bilgi için sorumlu yazar Ömer Aydemir ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik ve klinik kullanım için izin ve ücret durumu yazara bağlıdır.

Orijinal ölçeğin geliştirilme yılı ve ilk yayınlanma bilgisi, adaptasyon makalesinde detaylandırılmaktadır. Kullanıcıların, ölçeği kullanmadan önce yayıncıdan veya sorumlu yazardan resmi izin alması gerekmektedir.

Kaynaklar

Aydemir, Ö., Dikici Sücüllüoğlu, D., Akdeniz, F., ve Kalaycı, F. (2012). Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği'nin Türkçe sürümünün güvenilirlik ve geçerliliği. *Nöropsikiyatri Arşivi Dergisi*, 49, 276-280. [doi: 10.4274/npa.y6179](https://doi.org/10.4274/npa.y6179)

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [hastalik-yuku-degerlendirme-olcegi-toad.pdf](#).

PDF İndirme Bağlantısı

Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Bu akademik giriş için sağlanan kaynak içerikte, Hastalık Yükü Değerlendirme Ölçeği'nin (HYDÖ) maddeleri bulunmamaktadır. Maddelerin içeriğine ulaşmak için referans gösterilen Aydemir ve arkadaşları'nın (2012) makalesine başvurulması gerekmektedir.